

Pöördumine nr 406

Tallinn

09.09.2025

Eesti Vabariigi sotsiaalministrile Karmen Joller

Sotsiaalministeerium

Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn, Eesti

Lugupeetud proua minister,

AIDS ei ole ainult lugu viirusest. See on lugu inimestest, nende saatusest ja peredest, sellest, kuidas nad leiavad endas jõu elada ja võidelda. Iga statistikanumbri taga on päris elud.

Eesti HIV-positiivsete võrgustik (EHPV) tähistab sel aastal oma 20. tegutsemisaastat. Kahe aastakümne jooksul oleme aidanud tuhandetel inimestel liikuda meeleheitest lootuseni.

Me mäletame naist, kes tänu ravile ja kogukonna toetusele sai sünnitada terve lapse. Selliseid lugusid on meil kümneid: viimase 10 aasta jooksul ei ole Eestis **ükski HIV-positiivsetelt emadelt sündinud laps nakatunud**, kui ema sai ravi.

Me mäletame noort meest, kelle jaoks positiivne diagnoos oli võimalus alustada elu uuesti. Täna töötab ta jälle, aitab teisi ja elab täisväärtuslikku elu.

Me mäletame sadu inimesi, kes said esmakordselt oma HIV-staatusest teada tänu **enesetestimisele ja võrdsele nõustamisele**, alustasid õigeaegselt ravi ja säilitasid oma tervise.

Need lood ei ole tulnud juhuslikult. Need on süsteemse töö tulemus, mida oleme teinud koos riigi, arstide ja rahvusvaheliste partneritega. Täna saab Eestis üle **5800 inimese retroviirusevastast ravi**. Nendest, kes ravi saavad, on üle **95% saavutanud määramatu viirusekoormuse** — see tähendab, et nad ei nakata teisi. See on tohutu edasiminekuks, mille üle võime uhked olla.

Samas ei ole probleem veel lõplikult lahendatud. Igal aastal tuvastatakse Eestis rohkem kui 100 uut HIV-juhtu, mis tuleb meelde: viirus ei ole kadunud, ta on endiselt meie kõrval.

Täna seisab Eesti ees väga tähtis ülesanne — töötada välja HIV-i ja C-hepatiidi strateegia aastateks 2026–2031.

Oleme veendunud, et see strateegia peab olema kaasaegne, ambitsioonikas ja inimkeskne. See peab ette nägema:

- kogukondade kaasamise meetmete väljatöötamisse ja elluviimisse,
- ligipääsu laiendamise PrEP-ile, PEP-ile ja pika toimega ravimitele,
- enesetestimise ja kogukondade juhitud testimise juurutamise,
- vaimse tervise loimimise HIV-teenuste süsteemi,
- stigmade ja diskrimineerimise ületamise, mis takistavad inimestel abi otsimast.

Me oleme sügavalt mures, et alates 1. septembrist jäi EHPV ilma osast riiklikust rahastusest. Viie meie keskuse hulgast säilis riiklik toetus vaid Narva keskusele. Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Jõhvis jätkavad keskused tööd ainult tänu Elton Johni rahvusvahelisele fondile, kuid juba 2026. aastal on nende saatus küsimärgi all.

Meie keskused võtavad igal aastal vastu üle **1000 inimese**, viime läbi üle **4000**

nõustamise ja rühmatöö, jagame välja üle 2000 enesetestimise testi ning aitame sadadel inimestel naasta ravi juurde. Nende teenuste kaotamine oleks samm tagasi, mida Eesti ei saa endale lubada.

Seetõttu pöördume Teie poole palvega:

- Tagada HIV-i ja C-hepatiidi riikliku programmi stabiilne rahastamine. See on investering, mis säästab juba täna riigieelarvest miljoneid eurosid ja hoiab rahva tervist.
- Kaasata EHPV ja teised kogukonnaorganisatsioonid 2026–2031 strateegia väljatöötamisse. Keegi ei mõista inimeste tegelikke vajadusi paremini kui nemad ise.
- Toetada kaasaegsete ennetus- ja ravimeetodite — PrEP-i, PEP-i, enesetestimise ja pika toimega ravimite — juurutamist.
- Luua tingimused riigi ja kodanikuühiskonna kestlikuks partnerluseks, ilma milleta ei ole võimalik saavutada ÜRO globaalset eesmärki „95-95-95“.

Lugupeetud proua minister,
me jääme usaldusväärseks partneriks riigile ja rahvusvahelisele kogukonnale. Oleme valmis jagama kogemust, ühendama jõud ja võtma juhtrolli, et viia alustatud tee lõpuni.

Iga numbri taga on päris inimene. Iga otsuse taga on pere saatus. Iga toetatud programmi taga on terve riigi tulevik.

Ainult koos saame teha nii, et juba aastaks 2030 jääb AIDS Eesti jaoks minevikku.

Lugupidamisega,
Latšín Alijev, juhatuse esimees
Eesti HIV-positiivsete võrgustiku (EHPV) nimel

